

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Impugnatur Sententia Scoti,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ex natura & personalitate resulteret realis compositio, si semel asseratur realiter modaliter inter se distingui. Ad casum autem à Durando adductum, dicendum est, quod si humanitas à Verbo dimitteretur, componeret personam humanam, cum tamen antea non componeret personam creatam.

20 Probatur secundò conclusio: Nam ut supra arguebamus contra Gilbertum, in Concilio Lateranensi, in capite *damnamus* de summa Trinitate & fide catholica, definitum fuit contra Abbatem Joachum, in Deo non esse quaternitatem rerum: Sed si relationes realiter modaliter ab essentia differrent, esset in Deo rerum quaternitas, scilicet tres relationes, & divina essentia; unde Patres Concilii non aliam assignant rationem, cur in Divinis non sit quaternitas rerum, nisi quia personæ identificatur cum divina essentia, dicunt enim: *Quædam summa res est Pater, Filius, Spiritus Sanctus, non quaternitas, quia qualibet trium Personarum est illa res*: Ergo &c.

21 Respondet Durandus, ibi non damnari quamlibet quaternitatem, cum omnes Catholici admittant quaternitatem relationum in Deo, sed solum quaternitatem personarum, quam Abbas Joachum ponebat in Deo, & imponebat Magistro Sententiarum: vel ad summum proferri quaternitatem rerum, aut entitatum; & totum hoc salvari, admittà distinctione modalis personalitatis à natura divina: quia relationes divinæ non constituunt quatuor personas, sed tantum tres, & cum sint modi quidam incompleti, nec plures res, nec plures entitates dici possunt.

22 Ceterum quod primò in hac definitione asseritur: scilicet in hac definitione Concilii Lateranensis damnari tantum quaternitatem personarum, nullatenus sustineri potest. Tum quia constat, Abbatem Joachum hanc non imposuisse Magistro. Tum etiam, quia ex hoc sequitur, quod posset, salva fide hujus definitionis, defendi quaternitas entitativa rerum; cum modo illa entitas à Personis distincta, persona non esset: Consequens est contra omnes Theologos, & expressè pugnat cum causali Concilii dicentis: *Quædam summa res est Pater, Filius, & Spir. S. non quaternitas; quia qualibet trium Personarum est illa res, videlicet Substantia, Essentia, seu Natura Divina*: Ergo &c.

23 Contra id verò quod secundo loco dicitur: nempe relationes divinas non esse res aut entitates, sed tantum modos incompletos, multipliciter arguitur. In primis enim esse modum incompletum, & non entitatem & rem, est maxima imperfectio, & importat dependentiam quandam à re quam modificat: Ergo non debet attribui Deo; & in hoc Durandus pejus videtur errasse, quam Gilbertus.

24 Secundò: Vel modus ille est creatus, vel increatus: Si creatus, non potest naturam divinam afficere & modificare, esset enim magna imperfectio modificari & informari aliquo creato. Si est increatus, est actus purus: Ergo summa entitas: Ergo non est modus, qui est infima entitas, & minor accidere, sed est substantia, quæ est nobilior.

25 Tertiò: Si divinas relationes sint modi, & non res, aut entitates, sequitur in Deo non esse Trinitatem rerum, seu entitatum, sed tantum modorum, & tres divinas personas modaliter tantum inter se distingui: Consequens est contra fidem: Ergo solutio data non consonat fidei. Sequela Majoris, quantum ad primam partem, manifesta

videtur: Nam in Deo tres sunt tantum relationes personales: Ergo si illæ non sint res & entitates, sed tantum modi quidam incompleti, asserentes divinam essentiam, sequitur in Deo non esse Trinitatem rerum, seu entitatum, sed tantum modorum. Probatur verò quantum ad secundum, personalitates ad invicem, cum distinctio personarum ex personalitatum distinctione peritur: Ergo si divinas personalitates modaliter solum inter se differant, sequitur divinas personas modaliter solum & non realiter inter se differre.

Denique, Esto quod divina personalitas modus sit, verè tamen à parte rei existit. Ergo vel essentia divina, vel existentia creatæ, inter quas non datur medium? Secundum est hæreticum: Ergo primum est dicendum. Ac non potest existere existentia divina realiter à se distincta, alias non esset actus purus, sed in potentia ad illam: Ergo existentia divina èi realiter identificata; & consequenter essentia divina, quæ à sua existentia est indistincta, debet cum relationibus realiter identificari.

Argumenta Durandi eadem ferè sunt ac fundamenta Scoti: unde §. 4. diluuntur.

§. III.

Impugnatur sententia Scoti.

C Dico secundò: Inter relationes & essentiam divinam non est distinctio realis formalis, sive ex natura rei, ante intellectus operationem.

Probatur primò: Quæ sunt omnino idem, non distinguuntur actu ante intellectus operationem; cum omnimoda identitas omnem realem actualem distinctionem excludat: At relationes & essentia divina sunt idem omnino, ut constat ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. *damnamus* de summa Trinitate ubi sic habetur: *Licet igitur alius sit Pater, alius Filius, alius Spir. S. non tamen aliud, sed id quod est Pater, est Filius, & Spiritus Sanctus: IDEM OMNINO*. Et Augustinus libro 7. de Trinitate cap. 6. ubi ait: *Non aliud est Deo esse, aliud Personam esse, sed IDEM OMNINO*: Ergo nullà distinctione actuali ante operationem intellectus gaudere possunt.

Probatur secundò: Quæ distinguuntur actu ante operationem intellectus, non differunt solà ratione: At relationes solà ratione ab essentia differunt: Ergo non distinguuntur formaliter, vel ex natura rei, ante operationem intellectus. Major patet, Minor probatur ex Concilio Florentino sess. 8. in qua Joannes Latinus Theologus dixit: *Divina Substantia & Persona, re quidem sunt idem, secundum autem modum intellectus nostre differunt*. Quod statim Marcus, Græcus

Theologus concessit, & confirmavit Andreas, dicens sess. 19. *In communi, tum Græcorum, tum Latinorum Doctorum Theologia, multum differre simpliciter proferre divinam substantiam, vel Patris substantiam (hoc est substantiam, ut ibi statim explicat) haudquaquam tamen èo proferre substantiam, ut re differant, quando quidem solà ratione ac intelligentià differre creduntur*. Ubi ne quis dicere, differre solà ratione, idem significare, ac differre ratione formalitè à parte rei, ut Scoti Discipuli respondent: consultò additum est, *ut intelligenti, vel secundum modum intellectus nostre: ut intelligeremus solam distinctionem rationis, quæ inter intellectum, esse inter divinam essentiam, & personas seu relationes*.

Tertio probatur conclusio, evertendo precipuum Scoti fundamentum, qui ex eo probat paternitatem distinguere ab essentia formaliter, quod essentia communicatur Filio, & non Paternitas: At hec ratio, vel probat entitativam utriusque distinctionem, vel non convincit formalem: Ergo vel nimis probat, vel nihil probat. Major patet, Minor probatur. Essentia communicatur entitativè Filio, & Paternitas entitativè negatur de illo, & non solùm formaliter; aliàs Pater & Filius formaliter solùm, & non entitativè distinguerentur: Ergo si ex hoc quod essentia divina communicatur Filio, & non Paternitas, aliqua realis distinctio colligitur, debet colligi nedum formalis, sed etiam entitativa. Unde, ut supra vidimus, Gilbertus Porretanus eodem fundamento ductus, asseruit relationes divinas realiter entitativè distinguere à divina essentia, eique esse solùm assistentes, sive extrinsecus affixas.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Communicari entitativè, & esse incommunicabile, possunt de eadem entitate affirmari, ratione infinitatis in entitate, ut omnes Catholici contra Gilbertum profitentur: Ergo communicari, & non communicari formaliter, possunt etiam de eadem formalitate verificari, propter infinitatem rationis formalis; & consequenter ex eo quod essentia communicatur Filio, & non communicatur illi paternitas, malè infert Scotus, inter essentiam & paternitatem distinctionem realem formalem reperiri.

Denique probari potest conclusio, & distinctio illa Scoti confutari, variis & efficacissimis rationibus, quibus in Tractatu de Attributis ostendimus, divina attributa, nec inter se, nec ab essentia divina, distinctione illà formali, seu ex natura rei, ante operationem intellectus distincta. Rationes illas breviter & compendiosè tractavimus; quia fusè & lato calamo eas lococitato prosecuti sumus, & ibidem Scotistarum responsiones adduximus, & confutavimus: unde ex hoc loco petenda sunt quæ hîc desiderari possunt.

Prima ergo ratio sumitur ex divina simplicitate, quæ non minus videtur lædi ac violari distinctione illà formali Scoti, quàm distinctione entitativè Gilberti, & modali Durandi. Cùm enim compositio nihil aliud sit quàm distinctio in uno, sicut unio distinctorum entitativè, hæc compositio entitativam; & unio distinctorum modaliter, compositio modalem; ita unio distinctorum realiter formaliter, est compositio realis formalis.

Secunda ratio est, quia omnimoda simplicitas non minus distinctioni quàm compositioni opponitur: simplicitas enim est species unitatis, unitas autem in indistinctione consistit: Ergo omnimoda simplicitas, est omnimoda unitas, & omnimoda indistinctio.

Tertia ratio petitur ex infinitate Dei, Sicut enim entitas infinita petit identitatem entitativam, cum omni eo quod in suo conceptu imperfectionem non dicit; ita infinitas formalis petit formalem identitatem cum omni ratione, quæ in suo conceptu nullum defectum importat; & per consequens cum divinis relationibus & attributis, quæ in suo conceptu nullam dicunt imperfectionem. Unde egregiè Cajetanus in præloquæ 19. art. 1. §. Ad evidentiam horum: scid quod sicut in Deo secundum rem, sive in ordine reali, est una res non purè absoluta, aut resultans ex utraque, Tom. II.

A sed eminentissimè & formaliter habens quod est respectivi, imò multarum rerum respectivarum, & quod est absoluti: ita in ordine formali, seu rationum formalium secundum se, non quoad nos loquendo, est in Deo unica ratio formalis, non purè absoluta, nec purè respectiva; non purè communicabilis, nec purè incommunicabilis, sed eminentissimè ac formaliter continens & quidquid absoluta perfectionis est, & quidquid Trinitas respectiva exigit. Oportet autem sic esse, quia oportet cuilibet simplicissima rei secundum se maximè uni, respondere unam adequatam rationem formalem: alioquin non esset per se primò unum intelligibile à quovis intellectu. Et confirmatur, quia Verbum Dei unicum tantum est: constat enim verbum si perfectum est, adquare id cuius est. Fallimur autem (subdit doctus ille Cardinalis) ab absolutis & respectivis ad Deum procedendo, eò quod distinctionem inter absolutum & respectivum, quasi priorem re divina imaginamur; & consequenter illam sub altero membro oportere poni credimus; & tamen est totum oppositum, quoniam res divina prior est ente, & omnibus differentiis ejus; est enim super ens & super unum &c. Propterea quemadmodum virtutes inferiores, non ut dearticulata & distincta inter se, ad unam solam virtutem, etiam formaliter elevantur; multò magis absolutum & respectivum ad unam rem & rationem formalem divinam elevantur.

Quarta ratio. Id habet essentia divina, ratione suæ infinitatis, quod habet ens ratione suæ transcendentia: Sed ens ratione suæ transcendentia ita habet includi in suis proprietatibus & modis, seu rationibus contrahentibus; ut nec per intellectum quem possit ab eis perfectè præfendi, sicut docent Philosophi in Metaphysica: Ergo & divina essentia, ratione suæ infinitatis, tam intimè clauditur in relationibus & attributis, ut ab illis nedum ullà distinctione reali actuali, sed nec rationis quidem per modum excludentis & exclusi distinguatur possit.

Denique, Omne subiectum à forma realiter distinctum, ad illam comparatur ut potentia ad actum, & perfectibile ad perfectivum: Ergo si essentia divina à relationibus & attributis realiter modaliter, aut formaliter distingueretur, esset ab illis perfectibilis & actuabilis, & ad illa se haberet, sicut potentia ad actum, & perfectibile ad perfectivum; quod rationi & perfectioni actus purissimi repugnat.

Mitro rationes Philosophicas, quæ militant contra distinctionem illam Scoti, quam aliqui ex ejus Discipulis dicunt, nec realem esse, nec rationis, sed mediam inter utramque: quod certè monstrum est in Metaphysica. Cùm enim omnis distinctio, non secus ac unitas, sequatur entitatem; sicut nulla entitas fingi potest media inter ens reale & rationis, ita nec ulla distinctio.

§. IV.

Durandi & Scoti fundamenta solvantur.

Objicies primò: Augustinus 7. de Trinit. c. 4. ait, quod Deus non eo Deus est, quo Pater: Sed Deus est Deus Deitate, & Pater Paternitate: Ergo Deitas non est Paternitas.

Respondeo cum D. Thoma qu. 8. de potentia art. 2. ad 14. quod quando Augustinus dicit Deum non eo esse Deum quo Patrem, intelligit, non eo, non quoad realitatem & entitatem, sed quoad modum significandi: quia Deus Paternitate significatur ut ad alterum se habens, Deitate verò, ut in se consistens. Et quod hic sit verus

Z 3 Augu-